

INGLIZ TILINI O'QITISHDA FLIPPED LEARNING VA SUN'IY INTELLEKT INTEGRATSIYASI: NAZARIYA VA AMALIYOT

Ulmasbayeva Malika Alisherovna

O'zbekiston xalqaro islomshunoslik akademiyasi,

PhD, dotsent v.b.

E-mail: malika.zhd@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz tilini o'qitishda flipped learning modeli va sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining integratsiyasi nazariy hamda amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Flipped learning modeli talabalarning darsdan tashqari mustaqil tayyorgarligini kuchaytiradi, dars vaqtida esa interaktiv mashg'ulotlarga e'tibor qaratadi. Sun'iy intellekt vositalari esa bu jarayonni individuallashtirish, real vaqtli fikr-mulohaza berish va metakognitiv kompetensiyani rivojlantirishga xizmat qiladi. O'zbekiston oliy ta'lim tizimi sharoitida flipped learning va SI integratsiyasi talabalarning raqamli savodxonligini oshirish, mustaqil o'rganish kompetensiyasini rivojlantirish va global ta'lim standartlariga moslashishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: flipped learning, sun'iy intellekt, ingliz tili ta'limi, mustaqil o'rganish, metakognitiv kompetensiya.

Abstract: This paper explores the integration of the flipped learning model and artificial intelligence (AI) technologies in English language teaching. The flipped learning model enhances students' independent preparation outside the classroom, while class time is devoted to interactive activities and discussions. AI tools enable the personalization of the learning process, provide real-time feedback, and foster metacognitive competence. Within the context of higher education in Uzbekistan, the integration of flipped learning and AI contributes to improving students' digital literacy, strengthening learner autonomy, and aligning with global educational standards.

Keywords: flipped learning, artificial intelligence, English language

teaching, independent learning, metacognitive competence.

Аннотация: В данной статье рассматривается интеграция модели «flipped learning» и технологий искусственного интеллекта (ИИ) в преподавании английского языка. Модель flipped learning усиливает самостоятельную подготовку студентов вне занятий, а во время урока акцент делается на интерактивные задания и обсуждения. Инструменты ИИ позволяют индивидуализировать учебный процесс, предоставлять обратную связь в реальном времени и развивать метакогнитивную компетенцию. В условиях высшего образования Узбекистана интеграция flipped learning и ИИ способствует повышению цифровой грамотности студентов, развитию их автономии и адаптации к глобальным образовательным стандартам.

Ключевые слова: flipped learning, искусственный интеллект, обучение английскому языку, самостоятельное обучение, метакогнитивная компетенция.

Kirish

Bugungi globallashuv davrida ingliz tilini o'rganish nafaqat shaxsiy rivojlanish, balki mamlakatning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini ta'minlashda ham muhim omil hisoblanadi. O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ingliz tilini samarali o'qitish va o'rganish masalasi davlat siyosati darajasida ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan. Shu sababli, zamonaviy pedagogik yondashuvlar va raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish dolzarb vazifaga aylandi.

So'nggi yillarda *flipped learning* (oldindan mustaqil o'rganishga asoslangan ta'lim) modeli dunyo miqyosida keng qo'llanilmoqda. Ushbu model talabalarning darsdan tashqari mustaqil tayyorgarligini kuchaytiradi, dars vaqtida esa muhokama, interaktiv mashg'ulotlar va amaliy topshiriqlarga e'tibor qaratadi (Bergmann & Sams, 2012). Flipped learning talabalarda *o'quvchi avtonomiyasini* shakllantiradi, ya'ni o'z bilimini mustaqil izlash, qo'llash va baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi (Arslan, 2020).

Boshqa tomondan, *sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari* ta'lim jarayonida

yangi imkoniyatlarni ochmoqda. Duolingo, Grammarly, Elsa Speak kabi ilovalar, shuningdek chat botlar va avtomatik tahlil platformalari talabalarga real vaqtli fikr-mulohaza berish, mashqlarni individuallashtirish va metakognitiv kompetensiyani rivojlantirish imkonini yaratadi (British Council, 2024; Zhao, 2025). SI vositalari talabalarning til o'rganish jarayonini shaxsiylashtiradi, motivatsiyasini oshiradi va o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini mustahkamlaydi (Edmett et al., 2024).

O'zbekiston oliy ta'lim muassasalari sharoitida flipped learning va SI integratsiyasi bir qator afzalliklarga ega:

- Talabalarning **raqamli savodxonligini oshirish**;
- Mustaqil o'rganish kompetensiyasini rivojlantirish;
- O'quv jarayonini **global ta'lim standartlariga moslashtirish**;
- O'qituvchining rolini nazorat va yo'naltirishga o'tkazish.

Shu bois, flipped learning va sun'iy intellekt integratsiyasi O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ingliz tilini o'qitishda innovatsion va istiqbolli yondashuv sifatida qaralmoqda. Ushbu maqolada mazkur integratsiyaning nazariy asoslari, amaliy qo'llash imkoniyatlari va mahalliy kontekstda dolzarbligi tahlil qilinadi.

Nazariy asoslari

Flipped learning modeli zamonaviy ta'limda talabaning **mustaqil o'rganish kompetensiyasini** rivojlantirishga qaratilgan yondashuv sifatida qaraladi. Ushbu modelda talaba darsdan tashqari vaqtda video darslar, elektron resurslar va mashqlar orqali tayyorlanadi, dars jarayonida esa muhokama, interaktiv topshiriqlar va amaliy mashg'ulotlarga e'tibor qaratiladi. Bergmann va Sams (2012) flipped learningni "o'quvchi avtonomiyasini kuchaytiruvchi metod" sifatida ta'riflagan. O'zbekistonlik tadqiqotchi Arslan (2020) ham flipped learningning ingliz tili ta'limida talabalarning faolligi va natijalarini oshirishini ta'kidlaydi.

Sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari esa flipped learning modelini yanada samarali qilish imkonini beradi. Duolingo, Grammarly, Elsa Speak kabi ilovalar talabalarning til ko'nikmalarini mustaqil rivojlantirishga yordam beradi, chat

botlar esa muloqot ko'nikmalarini kontekstda shakllantiradi. Bahronova (2025) o'z tadqiqotida SI vositalarining ingliz tilini o'rganishda talabalarning motivatsiyasini oshirish va o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyatini ko'rsatadi.

Toshboltayev va Yoqubjonova (2025) SI texnologiyalarining talabalarga **individuallashtirilgan o'quv rejasi** taqdim etishi, ularning mustaqil o'rganish kompetensiyasini shakllantirishda muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi. Bu yondashuv flipped learning modelining asosiy tamoyillari — talabani mustaqil tayyorgarligi va dars jarayonida faol ishtiroki — bilan uyg'unlashadi.

Edmett va hamkorlari (2024) SI vositalarining **metakognitiv kompetensiyani** rivojlantirishdagi rolini alohida ta'kidlaydi. O'zbekiston kontekstida bu jihat talabalarning o'z xatolarini ko'rish, tahlil qilish va tuzatish orqali o'z-o'zini rivojlantirish imkoniyatini kengaytiradi.

UNESCO (2022) hisobotida esa SI texnologiyalarining til o'rganishda global ta'lim standartlariga moslashishdagi ahamiyati ko'rsatib o'tiladi. Bu fikr O'zbekiston oliy ta'lim tizimida flipped learning va SI integratsiyasini joriy etishning strategik zarurligini tasdiqlaydi.

Shunday qilib, nazariy asoslar shuni ko'rsatadiki, flipped learning va sun'iy intellekt integratsiyasi talabalarning:

- **mustaqil o'rganish kompetensiyasini** rivojlantiradi (Bahronova, 2025);
- **o'quvchi avtonomiyasini** kuchaytiradi (Arslan, 2020);
- **individuallashtirilgan ta'lim jarayonini** ta'minlaydi (Toshboltayev & Yoqubjonova, 2025);
- **metakognitiv kompetensiyani** shakllantiradi (Edmett et al., 2024);
- va **global ta'lim standartlariga moslashish** imkonini beradi (UNESCO, 2022).

Amaliy qo'llash imkoniyatlari

Flipped learning va sun'iy intellekt (SI) integratsiyasi ingliz tili ta'limida bir qator amaliy imkoniyatlarni yaratadi. Bu imkoniyatlar O'zbekiston oliy ta'lim

muassasalari sharoitida talabalarning mustaqil o'rganish kompetensiyasini rivojlantirish, raqamli savodxonligini oshirish va global ta'lim standartlariga moslashish uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

1. Darsdan oldingi tayyorgarlik. Talabalar darsdan tashqari vaqtda video darslar, elektron resurslar va SI ilovalari orqali mustaqil tayyorlanadi. Masalan, **Duolingo** orqali leksik mashqlarni bajarish, **Grammarly** yordamida yozma topshiriqlarni tahlil qilish, **Elsa Speak** orqali talaffuzni rivojlantirish mumkin. Bahronova (2025) tadqiqotida SI vositalarining talabalarda mustaqil o'rganish kompetensiyasini shakllantirishdagi samaradorligi alohida ta'kidlangan.

2. Dars jarayoni. Flipped learning modeli asosida dars jarayonida muhokama, interaktiv mashg'ulotlar va rol o'yinlariga e'tibor qaratiladi. SI chat botlari bilan muloqot qilish talabalarga tilni kontekstda qo'llash imkonini beradi. Toshboltayev va Yoqubjonova (2025) fikricha, SI vositalari talabalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda samarali metodik vosita sifatida xizmat qiladi.

3. Refleksiya va baholash. Talabalar o'z o'quv faoliyatini tahlil qiladi, xatolarini ko'radi va ularni tuzatish strategiyalarini ishlab chiqadi. **Grammarly** va boshqa SI feedback tizimlari yozma nutqdagi xatolarni aniqlab, ularni tuzatish bo'yicha tavsiyalar beradi. Edmett va boshqalar (2024) SI asosidagi baholash tizimlari talabalarning o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini mustahkamlashda muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi.

4. Monitoring va rivojlanish. O'qituvchi SI vositalari orqali talabalarning rivojlanishini kuzatadi va yo'naltiradi. Bu O'zbekiston oliy ta'lim tizimida o'qituvchining rolini nazorat va maslahat berishga o'tkazadi. UNESCO (2022) hisobotida SI texnologiyalarining ta'lim jarayonida monitoring va tahlil imkoniyatlarini kengaytirishi global ta'lim standartlariga moslashishda muhim omil sifatida ko'rsatilgan.

Xulosa

Flipped learning va sun'iy intellekt (SI) integratsiyasi ingliz tilini o'qitishda zamonaviy ta'limning eng istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu

yondashuv talabalarning mustaqil o'rganish kompetensiyasini rivojlantiradi, o'quv jarayonini shaxsiylashtiradi va motivatsiyani oshiradi. Flipped learning modeli talabalarning darsdan tashqari tayyorgarligini kuchaytirsa, SI vositalari bu jarayonni individuallashtirish va real vaqtli fikr-mulohaza bilan qo'llab-quvvatlaydi.

O'zbekiston oliy ta'lim tizimi sharoitida flipped learning va SI integratsiyasi bir qator afzalliklarga ega:

- Talabalarning **raqamli savodxonligini oshirish** va global ta'lim standartlariga moslashish;
- Mustaqil o'rganish kompetensiyasini rivojlantirish orqali **o'quvchi avtonomiyasini kuchaytirish** (Bahronova, 2025);
- O'qituvchining rolini nazorat va yo'naltirishga o'tkazish, bu esa **pedagogik jarayonni samarali boshqarish** imkonini beradi (Toshboltayev & Yoqubjonova, 2025);
- Talabalarda **metakognitiv kompetensiyani shakllantirish**, ya'ni o'z o'rganish jarayonini anglash va boshqarish (Edmett et al., 2024).

Shu bilan birga, integratsiya jarayonida texnik infratuzilma, metodik tayyorgarlik, psixologik moslashuv va axloqiy masalalar kabi muammolar mavjud. Ularni bosqichma-bosqich hal etish O'zbekiston oliy ta'lim tizimida flipped learning va SI integratsiyasini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun zarurdir.

Umuman olganda, flipped learning va sun'iy intellekt integratsiyasi ingliz tilini o'qitishda:

- Talabalarning **mustaqil o'rganish kompetensiyasini** rivojlantiradi;
- **Motivatsiya va refleksiya ko'nikmalarini** oshiradi;
- O'quv jarayonini **interaktiv va qiziqarli** qiladi;
- O'zbekiston oliy ta'lim tizimida **innovatsion pedagogik transformatsiya** uchun zamin yaratadi.

Shunday qilib, flipped learning va SI integratsiyasi nafaqat ingliz tilini o'qitishda samarali metodik yondashuv, balki O'zbekiston oliy ta'lim tizimining

global ta'lim makoniga integratsiyalashuvi uchun ham muhim strategik yo'nalishdir.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Aripova Yusupova, K. (2023). *Difficulties in conveying national flavor when translating the original text*. Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(10), 442-449.
2. Arslan, A. (2020). *A systematic review on flipped learning in teaching English as a foreign or second language*. Journal of Language and Linguistic Studies, 16(2), 775–797.
3. Asrorov, I. F. (2020). The Content of Teaching Foreign Languages. Scientific Bulletin of Namangan State University, 2(11), 322-326.
4. Bahronova, D. Z. (2025). *Ingliz Tilini O'rganishda Sun'iy Intelлектning Ahamiyati*. O'zDJTU Ilmiy-Amaliy Konferensiyasi.
5. Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day*. International Society for Technology in Education.
6. British Council. (2024). *Artificial Intelligence and English Language Teaching: Preparing for the Future*.
7. Cambridge Papers in ELT. (2020). *Flipped learning and English language teaching*. Cambridge University Press.
8. Dilbar, K. (2025, May). *Technology-Driven Evaluation Methods in ESL Education*. In International Conference on Modern Education and Innovative Approaches to Teaching Foreign Languages" (pp. 132-135).
9. Edmett, A., et al. (2024). *AI and ELT: Global Perspectives on Technology Integration*.
10. Lee, G., & Wallace, A. (2018). *Flipped Learning in the English as a Foreign Language Classroom: Outcomes and Perceptions*. TESOL Quarterly.
11. Oxford University Press. (2023). *AI in Education: Opportunities and Challenges*.

12. UNESCO. (2022). *Artificial Intelligence and the Future of Language Learning*.
13. Ulmasbayeva, Malika Alisherovna (2024). *Technologies for enhancing intercultural communication in the process of teaching foreign languages*. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 4 (9), 138-143.
14. Shamsematova, B. R. (2025). *The latest innovative methods in teaching foreign languages*. International scientific journal of Biruni, 4(1), 377-380.
15. Shirinova, F. (2024, March). *Development of independent work of students of non-philological higher education institutions focused on social and humanitarian sciences in a digital educational environment*. In International Global Conference (Vol. 1, No. 4, pp. 254-256).
16. Toshboltayev, F. O., & Yoqubjonova, Z. Z. (2025). *Sun'iy Intellekt Texnologiyalari Yordamida Ingliz Tilini Mustaqil O'rganish Imkoniyatlari*.
17. Zhao, J. (2025). *Advancing English Language Education